

Pogled na najdublji rudnik ugljena u Europi iza šume Hambach koja je postala simbol na kojoj se lome i “zeleni” imidž koji je Njemačka pokušavala graditi i sveukupne klimatske politike EU, nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Apokaliptični prizor dijela planeta s kojeg je zajedno s ugljenom uklonjen i sav život, poziva na pozdrav i klimi kakvu poznajemo i planetu koji će sasvim sigurno krenuti dalje i bez čovjeka. No, tisuće ljude koji s druge strane rudnika satima sjede na tračnicama u najvećoj akciji građanskog neposluha protiv ugljena ikad, imaju se pravo nadati da je drugačiji svijet ipak moguć, kao što su napisali na transparentima.

Tek što smo zašli u ostatke Hambach šume u zapadnoj Njemačkoj preko puta nam je pretrčala srna. Tišina i mir koja ovdje vlada, baš kao što u šumi treba i biti, čini se posve nerealna. Dan ranije sam izbrojala gotovo stotinjak policijskih marica u obližnjem gradu Durenu. Policijske snage iz cijele regije su opkolile vlak koji je dovezao aktiviste koji su došli prosvjedovati upravo zbog ovog komadića ekosustava. Vlakovi do najbližeg mjesta Buir iz Kölna nisu vozili cijeli dan u pokušaju da se zaustavi priljev ljudi na pridruživanje prosvjedima. S druge strane rudnika policija je vodenim topovima i paprenim sprejevima pokušavala zaustaviti tisuće aktivista koji su pak pokušavali blokirati dio infrastrukture ugljene industrije. No, u šumi tog burnog dana nije bilo nijednog policajca.

“Jadne životinje, ovdje su opkoljene i uznemirene”, komentira Inga iz Kölna koja me vodi po šumi i pokazuje mjesta na kojima su se zadnjih godina odigravale bitke branitelja šume s policijom. Naime, iako se na prvi pogled ne razlikuje se od nekog hrvatskog šumarka, šumu Hambach čine uglavnom hrast i grab, ovdje se još od 2012. vodi teška borba između klimatskih aktivista i ukratko kapitalizma. Rudnici su u četrdeset godina pojeli većinu šume, ostalo je nje tek desetak posto, a njemačka energetska tvrtka RWE želi srušiti i ostatak stabala i kopati lignit, najprljaviji ugljen čije izgaranje u termoelektrana čini najveću štetu klimi.

Šetnja kroz šumu nije duga, putevi su ispresijecani preprekama od ostataka drveća koje su aktivisti postavili da spriječe prolaz mehanizacije i vozila. Iza posljednjih preostalih stabala, bez ikakvih prepreka, ulazi se na područje rudnika Hambach. I opet, čini se gotovo nadrealno, da smo došetali do ruba navodno najdubljeg rudnika otvorenog kopa u odnosu na razinu mora na svijetu, ukratko najdublju rupu s otvorenim nebom koju je čovjek iskopao. Gotovo na dohvat rupe su ogromni strojevi koji rade svoj posao, odnose ugljen a s njime i sav život i s površine i ispod površine Zemlje.

S jedne na drugu stranu, koliko oko ima dosega, vidi se samo pojedena Zemlja. Apokaliptičan prizor dostojan činjenice da je ovo pojedinačno najveći emiter CO₂ u Europi. RWE je aktivan na području Hambacha od 1978. godine. Svake godine proširuju rudnik iz

kojeg prosječno vade gotovo 50 milijuna tona smeđeg ugljena godišnje.

“Tamo su tri termoelektrane na ugljen za koje ovaj rudnik proizvodi lignit”, pokazuje prema obzoru Franz iz Bavarske, stariji čovjek koji hoda uz rub rudnika s natpisom RWE – klimatski ubojica broj 1 i Spasimo planet – odbacimo ugljen. Dimnjaci tih termoelektrana jasno se vide, kao i oblaci dima koje otpuhuju u zrak.

“Te oblake osjetimo mi u Kölnu”, kaže Inga.

Na obzoru se vidi i pokoja vjetroelektrana na vjetar, ali ovdje obnovljivi izvori energije samo produbljuju dojam licemjerja. Njemačka je i dalje najveći zagađivač Europe i dalje, unatoč provođenju “Energiewende-a”, energetske tranzicije, od 2010. Cilj iz tog plana, 40 posto smanjenja emisija do 2020. u odnosu na 1990., sasvim sigurno neće biti dostignut, izračunali su u institutu Agora, kojem je zadatak praćenje napretka Energiewendea. Prema zadnjim podacima, 2016. su emisije smanjene za 27%, a tranzicija je, kažu kritičari, znatno usporila zamah.

Nekolicina aktivista i aktivistica spustila se na nižu razinu rudnika. Sjede i prosvjeduju, a radnici ih promatraju. Svako malo se oglasi sirena koja podsjeća na ratne sirene za opću opasnost. Sirene upozoravaju da su nepozvani gosti u rudniku. Ušetao se čak i jedan pas. Nedaleko odavde sasvim je drugačija situacija i brojne policijske snage. No, gotovo četiri tisuće ljudi uspjelo je ipak okupirati tračnice za prijevoz ugljena i blokirati ih više od 24 sata u najvećoj akciji građanskog neposlušnosti protiv ugljena dosad. Dobro pripremljeni i s vrećama za spavanje, prespavali su na niskoj temperaturi, a policija je bila nemoćna. Sveukupno, oko 6500 ljudi sudjelovalo je prošloga vikenda u raznim akcijama, tvrde u pokretu Ende Gelände. Riječ je o njemačkom izrazu koji označava “ovdje prestaje”.

“Naš cilj je borba za klimatsku pravdu, a Hambach šuma je simbol našeg pokreta. Šuma je naša budućnost. Došli smo ovdje poručiti kako želimo sustavnu promjenu, želimo pravdu i jednakost, sustav u kojem su ljudi odgovorni za ono što rade. Industrijalizirane zemlje Globalnog Sjevera odgovorne su za posljedice klimatskih promjena koje danas osjećaju zemlje Globalnog Juga i vrijeme je da plate štetu”, izjavila je Nike Malhaus iz Ende Gelände, pokreta kojem su se pridružili i aktivisti iz drugih dijelova Europe.

Njemačka aktivistička scena jaka je po mobilizaciji u energetske pitanjima, počevši s antinuklearnim prosvjedima iz 70-ih godina. I dok su desetljeća upornosti dovele do službene njemačke politike energetske transformacije i isključivanja nuklearki iz sustava, s ugljenom borba i dalje traje. U sklopu Energiewendea Njemačka je donijela plan za zatvaranje rudnika kamenog ugljena, no takav plan još ne postoji za rudnike lignita, najprljavijeg ugljena niske kvalitete koji zagađuje više od kamenog ugljena. Iako se Energiewende službeno provodi već gotovo desetljeće, tek u lipnju je oformljena komisija

koja treba donesti plan za izlazak iz ere ugljena. Oni su usvojili izvještaj s prijedlozima mjera restrukturiranja ekonomije ugljenih regija, koji bi trebao biti objavljen ovoga tjedna. Već uoči objave izvještaja sindikati su izveli radnike na ulice, oko 20 tisuća njih prosvjedovalo je u Bergheimu, nedaleko šume Hambach, oni žele zadržati svoje sigurne poslove.

Kako su u Njemačkoj neki od najjačih sindikata upravo oni koji djeluju u rudarstvu, politika zatvaranja ovih rudnika politički nikome nije najpopularniji potez. U Hambach šumi pak, vidljivi su ostaci kućica na drveću koje je policija zadnji put u rujnu nasilno uklonila. 53 kućice srušene su s opravdanjem da predstavljaju opasnost od požara. Pritom je smrtno stradao novinar Steffen Meyn koji se pao s jedne od kućica na stablu. Na mjestu pogibije posjetitelji šume ostavljaju svijeće i poruke.

Hambi za Bambija, Hambi ostaje, Imamo jedan planet, Mi smo priroda koja brani sama sebe i slični natpisi nailaze s posvuda. Na jednom mjestu niknula je ogradica od granja s kućnim brojem. Unutra je šator i nekoliko ljudi koji grade novu strukturu. “Zove se lješnjak”, kažu nam djevojka i dva dečka. Većina ljudi u šumi skriva lica i identitete zbog policije, no rado dijele svoje priče. Nešto dalje penjač visoko na stablu također nešto iznova gradi. Građani neće odustati od Hambija, kako zovu šumu od milja, a nešto nade daje im odluka Visokog upravnog suda koji je ovoga mjeseca naredio da RWE zaustavi sve radnje dok se ne razmotri tužba koju je podnesla okolišna organizacija BUND. Tužba se tiče Velikouhog šišmiša, rijetke vrste koja živi u šumi i koja će bez šume izumrijeti na ovom području.

Pogled na rudnike iza šume koja je postala simbol na kojoj se lome i energetski zeleni imidž koji je Njemačka pokušavala graditi i sveukupne klimatske politike EU, ostavlja gotovo religijski osjećaj, pozdravljamo ovdje i klimu kakvu poznajemo i planet kakav poznajemo koji će sasvim sigurno krenuti dalje i bez čovjeka. No, s druge strane, tisuće ljude koji s druge strane rudnika satima sjede na tračnicama po njemačkoj zimi, imaju se pravo nadati da je drugačiji svijet moguć, kao što piše na njihovim transparentima. Ne samo oni, već i drugi koje srećemo po hambaškoj šumi, roditelji koji vode djecu na skup solidarnosti, starija žena koja na skup dolazi s hodalicom, Franz koji je povukao iz Bavarske, ljudi u šatorima koji grade novi otpor u šumi. A taj će svijet, poručuju morati biti svijet bez ugljena.

Izvor: h-alter.org